

Bilag 2

Rammeaftale 2011

**Aftale om omkostningsberegning og betalingsmodeller
på social- og specialundervisningsområdet
mellem kommunerne i region Midtjylland og Region Midtjylland**

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
2. Lovgrundlag	1
3. Elementerne ved beregning af omkostninger, der indgår i taksterne ...	3
3.1 Hovedskitse til en takstberegningsmodel	3
3.2 Tilbuddets nettobudget	4
3.3 Særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter	5
3.4 Kapitalomkostninger	6
3.5 Tillæg for tjenestemandspensioner	6
3.6 Tillæg for udviklingsomkostninger.....	7
3.7 Tillæg for tilsyn	7
3.8 Tillæg for dokumentation.....	8
3.9 Tillæg for administrative fællesudgifter (indirekte udgifter)	8
4. Betalingsmodeller	9
4.1 Traditionel takstbetaling.....	9
4.2 Særlige problemstillinger omkring forsorgshjem og krisecentre	10
4.3 Særlige problemstillinger omkring almene ældreboliger.....	10
4.4 Særlige problemstillinger omkring ambulante ydelser og rådgivningsydelser på kommunikationsområdet, misbrugsområdet og rådgivningsydelser.....	11
4.5 Prisfastsættelse af tillægsydelser m.v.	11
5. Regulering for over- eller underskud	11
6. Betalingsforhold.....	13

1. Indledning

Kommunerne har myndighedsansvaret og ansvaret for finansieringen på social- og specialundervisningsområdet. Dvs. at kommunerne har ansvaret for, at der er det nødvendige antal tilbud til stede enten i form af kommunens egne tilbud eller ved køb af pladser i private tilbud, regionale tilbud eller tilbud i andre kommuner.

Regionerne har forsyningspligt overfor kommunerne på en række fastlagte områder. Regionsrådets forpligtelse fastlægges i en årlig rammeaftale. Tilbud med regionalt leverandøransvar, som er overtaget af beliggenhedskommunen, indgår i rammeaftalen.

De regionale omkostninger på social- og specialundervisningsområdet finansieres fuldt ud af kommunerne, bortset fra visse særlige administrative opgaver og specialrådgivningsydelser, som regionen og VISO har indgået kontrakt om.

Rammeaftalen skal indeholde specificerede takster for kommunernes køb af pladser og individuelle ydelser i tilknytning hertil samt takster for specialrådgivningsydelser.

Denne aftale fastsætter principper for omkostningsberegninger og betalingsmodeller på social- og specialundervisningsområdet, som er omfattet af rammeaftalerne, dvs. for de tilbud, der er omfattet af den regionale leverandørpligt. Der er enighed om, at alle udbydere på aftaleområdet anvender det samme regelsæt for omkostningsberegninger og betalingsmodeller. Det er herudover aftalt med kommunerne, at taksterne for en række andre fortrinsvis kommunalt drevne tilbud også kan indgå i den oversigt over takster m.v., der udgør rammeaftalens bilag 1. Det fremgår af bilaget, hvilke tilbud der er omfattet af rammeaftalen og hvilke tilbud, der derudover indgår i bilaget.

Alle skal-tilbuddene er pr. 1. januar 2008 ikke længere omfattet af rammeaftalen. Det vil sige, at kapacitetstilpasninger ikke skal behandles i Den administrative Styregruppe. Taksterne beregnes efter samme principper, som gør sig gældende for kan-tilbuddene.

Der er i 2011 aftalt en generel reduktion af taksterne, som hver driftsherre gennemfører ved at reducere de bagvedliggende udgiftsbudgetter med 5 %. Takstreduktion gælder som et gennemsnit for den enkelte driftsherres samlede takstbærende tilbud. Det betyder, at det oprindelige nettodriftsbudget (som indmeldt i takstfilen for 2010) for den enkelte driftsherres samlede tilbud, under forudsætning af et uændret antal pladser, holdes inden for den af KL udmeldte gennemsnitlige løn- og prisfremskrivning minus 5 %. For yderligere information henvises til rammeaftalens kapitel 5.

2. Lovgrundlag

Denne aftale om omkostningsberegninger og betalingsmodeller omfatter følgende love og tilbud:

A. Lov om social service:

- Beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud, §§ 103-104,
- Midlertidige botilbud, § 107, stk. 2.
- Længerevarende botilbud, § 108,
- Kvindekrisecentre, forsorgshjem mv., §§ 109-110,
- Særlige dag- og klubtilbud §§ 32 og 36,

- Døgntilbud til børn og unge med nedsat fysisk og psykisk funktionsevne og sikrede døgninstitutioner til børn og unge, § 67 stk. 2 og 3,
- Behandling af stofmisbrugere, § 101,
- Ydelser fra hjælpemiddelcentraler, § 112, jf. § 5, stk. 2.
- Tilbud omfattet af § 5 stk. 3, regionale tilbud og stk. 5 kommunale tilbud (serviceydelser til personer med betydelig og varig nedsat funktionsevne efter lov om almene boliger mv.). Omfatter §§ 83-87, 97, 98 og 102.
- Specialrådgivningsydelser, der udgår fra den indholdsmæssige opgavevaretagelse i regionale tilbud.

B. Sundhedsloven.

- Behandling for alkoholmisbrug, § 141
- Lægelig behandling for stofmisbrug, § 142

C. Folkeskoleloven.

- Specialundervisning og specialpædagogisk bistand efter § 20, stk. 3 (lands- og landsdelsdækkende tilbud),

D. Lov om specialundervisning for voksne.

- Specialundervisning for voksne § 1, stk. 2 (lands- og landsdelsdækkende tilbud),
- Specialundervisning for voksne § 1, stk. 3 (tilbud til personer med tale-, høre- eller synsvanskeligheder)

Ud over de tilbud, der er omfattet af regionalt leverandøransvar aftales det, at der anvendes samme principper for beregningen af omkostninger og betalingsmodeller på en række andre områder, hvor der i væsentlig omfang sker betalinger mellem leverandør og kommune.

Der er tale om følgende områder:

- Specialundervisning for børn og unge, jf. folkeskoleloven § 20, stk. 2.
- Døgntilbud for børn og unge, som på grund af sociale problemer er anbragt uden for eget hjem, jf. serviceloven § 67, stk. 1.
- Kontakt- og ledsagerordning, jf. serviceloven §§ 45, 96-99.
- Tilbud på ældreområdet.

I det omfang en kommune indgår en driftsaftale med Region Midtjylland om drift af et af ovenstående tilbud, fordi opgaven ligger i naturlig tilknytning til regionens opgaver anvendes tilsvarende denne aftales principper for beregningen af omkostninger og betalingsmodeller.

Efter serviceloven er udgangspunktet for den kommunale finansiering takstbetaling for den enkelte plads. Ud over basistaksten skal der kunne differentieres i forhold til specielle behov. Taksterne beregnes på basis af omkostningsprincippet.

Efter omkostningsprincippet indregnes tilbuddets driftsudgifter, udgifter til udvikling af tilbuddene samt tilsyn, henførbare administrative udgifter, afskrivning og forrentning på anlægsaktiver (bygninger og apparatur) samt opsparede fremtidige pensionsforpligtelser til tjenestemænd. I takstberegningen indgår endvidere forudsætninger om finansiering af tomme pladser og udgifter til akutpladser.

I Socialministeriets vejledning af 3. marts 2006 om rammeaftaler mv. på det sociale område og almene ældreboliger anføres, at taksterne skal indeholde de samlede direkte og indirekte omkostninger ved tilbuddet eller til leverancen af den enkelte ydelse specificeret på:

- Løn, der kan henføres til tilbuddet/ydelsen (inklusive hensættelse til pension for tjenestemænd, feriepenge mv.),
- Udvikling af tilbuddet/ydelsen,
- Administration i tilknytning til tilbuddet,
- Andel af central ledelse og administration,
- Tilsyn,
- Ejendoms- og kapitalomkostninger,
- Finansiering af tomme pladser (belægningsprocent) og akutpladser,
- Regulering i forhold til tidligere år.

Herudover er det i region Midtjylland også aftalt at omkostninger til dokumentation af kvalitet indgår i taksten.

Lovgrundlaget for takstberegningerne er:

- Socialministeriets bekendtgørelse nr. 36 af 23. januar 2006 om rammeaftaler mv. på det sociale område og på det almene ældreboligområde samt tilknyttet vejledning af 3. marts 2006.
- Socialministeriets bekendtgørelse nr. 163 af 10. marts 2006 om Tilbudsportalen.
- Indenrigs- og Sundhedsministeriets budget- og regnskabssystem for henholdsvis regioner og kommuner.

KL og Amtsrådsforeningen har i oktober 2005 udsendt en fælles vejledning om omkostningsberegning og betalingsmodeller på social- og specialundervisningsområdet.

Der er enighed mellem kommunerne i region Midtjylland og Region Midtjylland om at denne vejledning lægges til grund for nærværende aftale.

3. Elementerne ved beregning af omkostninger, der indgår i taksterne

Taksterne for de sociale tilbud og tilbud om specialundervisning beregnes ud fra det omkostningsbaserede budgetsystem. Udgangspunktet for det omkostningsbaserede budgetsystem er, at der foretages en periodisering af omkostningerne til det forventede forbrugstidspunkt. Dette betyder blandt andet, at der indregnes afskrivning og forrentning af foretagne investeringer i taksterne.

Region Midtjylland og den enkelte kommune i region Midtjylland vedtager en regnskabspraksis for social- og specialundervisningsområdet. Den vedtagne regnskabspraksis lægges til grund for den enkelte driftsherres takstberegning.

I det følgende beskrives elementerne ved beregning af omkostninger, der indgår i taksterne. Det beskrives, hvilke forudsætninger, der er lagt til grund for takstberegningen for 2011, samt hvilke forudsætninger, der skal tilpasses Regionens henholdsvis den enkelte kommunes regnskabspraksis.

3.1 Hovedskitse til en takstberegningsmodel

Oversigten neden for viser de enkelte elementer, der indgår ved beregningen af omkostninger, der indgår i beregningerne for taksterne.

Navn på tilbud/institution (afgrænset som en selvstændig budgetenhed)	
A. Tilbuddets nettobudget	Hele driftsbudgettet inklusive huslejeudgifter

	ved lejemaal fordeles på takstgrupper.
B. Tillæg for evt. centrale driftsrammer	Alle fælles centrale driftsrammer, der vedrører driften på flere tilbud/institutioner, som udmøntes løbende (f.eks. lønpuljer, puljer til vedligeholdelse).
C. Tillæg for kapitalomkostninger	Afskrivning og forrentning af grunde, bygninger og inventar, som forventes registreret i balancen ved driftsårets start.
D. Tillæg for udgifter til tjenestemandspensioner	Forventede hensættelser til tjenestemandspension, der optjenes i driftsåret
E. Tillæg for udviklingsomkostninger	Udviklingsomkostninger, der ikke er direkte henført til det enkelte tilbud, indregnes som en fast procent af summen af A + B + C + D.
F. Tillæg for tilsyn med tilbuddene	Udgifter til et uafhængigt tilsyn med de sociale tilbud og tilbud om specialundervisning indregnes som en fast procent af summen af A + B + C + D.
G. Tillæg for dokumentation	Udgifter til dokumentation indregnes som en fast procent af summen af A + B + C + D.
H. Tillæg for de administrative fællesudgifter	Direkte og indirekte administrative udgifter, der afholdes på Region Midtjyllands hovedkonto 4 og for kommunerne hovedkonto 6, indregnes som en fast procent af summen af A + B + C + D + E + F + G.
Samlet nettoomkostning	Summen af ovenstående fordeles på takstgrupper for det enkelte tilbud.
Regulering af over- eller underskud i de foregående års takster	Eventuelle over- eller underskud i et driftår på mere end 5 % indregnes i taksterne 2 år efter.

Beregningsmodellen anvendes for alle de tilbud, der er omfattet af det beskrevne lovgrundlag i afsnit 2.

I forbindelse med de årlige rammeaftaler indgås aftale om:

- Fastsættelse af tillæggene for punkt E, F, G og H.
- Tillæg for kapitalomkostninger for den enkelte driftsherre. Det vejledende niveau for afskrivningsperioden fastsættes til 30 år for bygninger, mens der er kortere afskrivningsperioder for driftsmidler og inventar. Forrentningen er fastsat til diskontoen¹ + 1 % -point.
- Tillæg for udgifter til tjenestemandspensioner, som indregnes på baggrund af en konkret aktuarberegning hos de enkelte driftsherrer.

De ovenstående procentsatser findes i rammeaftalens kapitel 5.

I det følgende beskrives de enkelte elementer i modellen.

3.2 Tilbuddets nettobudget

Direkte henførbare udgifter og indtægter defineres som de udgifter og indtægter, der er budgetteret på det enkelte tilbud. I budgettet indgår følgende omkostningstyper:

¹ Diskontoen gældende 1. maj i året forud for budgettet.

- Lønudgifter: bruttoløn med fradrag for refusion vedr. sygdom, barsel og lignende (inklusive udgifter til vikarbureau eller lignende),
- Udvikling: uddannelse af personale, køb af eksterne serviceydelser.
- Udgifter til anskaffelser, varekøb, almindelig vedligehold, kontorhold mv.
- Husleje, hvis der er tale om lejemål samt udgifter til el, vand og vedligeholdelse.
- Indtægter: beboerbetaling for servicepakker og salg af ydelser, der vedrører beboeraktiviteter.
- Visse udgifter til befordring (se nedenfor)

I det omfang et tilbuds omkostninger er fælles med andre adskilte tilbud foretages en konkret fordeling. Den skønnede fordeling skal være tilgængelig. Der kan f.eks. være tale om flere tilbud, der har fælles ledelse. Her foretages en skønsmæssig fordeling mellem tilbuddene. Tillægsydelser indgår ikke i tilbuddets budget, idet der er tale om tillægsydelser, der aftales konkret med de kommuner, der bestiller det samlede tilbud. Tillægsydelser kan f.eks. være ledsagerordning, ekstra pædagogisk støtte, rådgivningsydelser, jf. afsnit 5.5 Prisfastsættelse af tillægsydelser.

Vedr. befordring

Takstgruppen har forespurgt Velfærdsministeriet, om en række befodringsudgifter kan indregnes som en del af taksten for tilbuddet. Ministeriet tilkendegiver, at der ikke er fastsat detaljerede regler for, hvorvidt befordring kan indregnes som en del af takstgrundlaget i et socialt tilbud, men vurderer at befordringen ved dagtilbud ikke kan indgå som en del af taksterne.

Befordring til børn, unge og voksne i dagtilbud skal ikke indregnes som en del af taksten. Befordring for specialbørnehaver under Serviceloven § 32, er undtaget herfra, da befordringen her kan være en del af taksten.

3.3 Særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter

Det kan være hensigtsmæssigt, at visse direkte henførbare udgifter og indtægter styres i fælles puljer, som i budgetåret kan udmøntes til de enkelte tilbud. Der kan f.eks. være tale om:

- Pulje til vikarbudget i forbindelse med sygdom, barsel mv.
- Pulje til kurser, kompetenceudvikling og lignende.
- Puljer til vedligehold.
- Indtægter fra satspuljer.

Opbygning af puljer til fælles formål kan give en mere hensigtsmæssig ressourceudnyttelse enten på grund af størrelsen af det enkelte tilbud eller på grund af et ujævnt udgiftsbehov fra år til år. Fælles puljer fordeles mellem tilbuddene efter bruttobudgetandele.

Regionen må i henhold til Indenrigs- og Sundhedsministeriets Budget- og regnskabsvejledning ikke overføre over- eller underskud fra en overordnet målgruppe til en anden målgruppe. Derfor skal puljer til direkte henførbare udgifter og indtægter styres inden for de enkelte opgaveområder. I denne aftale sondres mellem følgende 7 overordnede målgrupper:

- Specialundervisning/kommunikation,
- Sociale tilbud til børn og unge med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt sikrede institutioner,
- Sociale tilbud til voksne med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt personer med særlige sociale problemer.

- Sociale tilbud til personer med sindslidelse.
- Forsorgshjem
- Kvindekrisecentret
- Misbrugere

3.4 Kapitalomkostninger

Hvis driftsherren ejer bygninger og grund indgår de årlige omkostninger ikke i det traditionelle udgifts- og indtægtsbudget. Der er tale om afskrivning og forrentning af kapitalapparatet (aktiverne). Afskrivning og forrentning af aktiverne indregnes altid fuldt ud, og uafhængig af finansieringsformen, som kan være internt kasselån, intern opsparing eller optagelse af almindelig lån. For kommunerne kan aktiverne endvidere være finansieret via skattebetaling.

Aktiverne udgør typisk værdien af grund, bygninger og visse driftsmidler og inventar.

Inventar og driftsmidler forudsættes enten afholdt indenfor driftsbudgettets ramme eller af særligt afsatte puljebeløb til inventar og driftsmidler.

Afskrivningen foretages lineær over afskrivningsperioden. Der foretages ikke afskrivning på grunde, der således i beregningsteknisk henseende er at betragte som afdragsfrie lån.

Det er den enkelte kommunalbestyrelse og regionsrådet, der skal fastsætte principperne for anvendt regnskabspraksis med hensyn til:

- Fastsættelse af afskrivningsperioder for aktiverne,
- Fastsættelse af restlevetid for modtagne aktiver,
- Retningslinier for værdiansættelsen ved større om- og tilbygninger, renoveringsarbejder mv., herunder muligheden for at revurdere kapitalværdien.

Forrentning af aktiverne beregnes ud fra markedrenten, defineret som diskontoen plus 1 % pr. 1. maj i året forud for takståret. Den gældende procentsats for driftsåret findes i rammeaftalens kapitel 5.

Forrentningen indregnes med forrentningsprocenten af anlæggets bogførte værdi ved årets begyndelse. Ved takstberegningen vil foregående års regnskabsmæssige værdi i praksis blive lagt til grund (1. januar 2010 for takstberegningen for 2011).

Forrentningen indregnes direkte i takstberegningen for det tilbud, forrentningen vedrører.

Forrentningen tilgår den myndighed (Region eller kommune) der står som ejer af de anlæg, der indgår i forrentningen uanset om forrentningen modsvares af betalte renteudgifter.

Region Midtjyllands omkostninger til forrentning af anlæg under udførelse medtages i takstberegningen.

3.5 Tillæg for tjenestemandspensioner

Der benyttes en hensættelsesprocent til tjenestemandspension på 30,0 %, som er gældende for alle driftsherrer

Omkostninger til dækning af tjenestemandspensioner skal finansieres via takstopkrævninger på de enkelte tilbud. Dog skal tjenestemænd, der tidligere har haft ansættelse i Staten

(reglementsansatte), skal ikke indgå i takstberegningen, idet pensionen til disse udredes af Staten.

Århus og Skanderborg Kommuner samt Region Midtjylland har beregnet deres hensættelsesprocent ud fra nedenstående forudsætninger. Ved beregningerne er der fundet et fælles vægtet gennemsnit på 30,0 %.

Forudsætninger for aktuarmæssig beregning:

1. Det forudsættes, at der allerede er foretaget en fuld afdækning af pensionsforpligtelser for tidligere år. Der skal således ikke indregnes en regulering mhp. korrektion af en for høj eller for lav hensættelse i de tidligere år. Kun den ekstra pensionsoptjening, der sker i løbet af året skal vurderes i beregningen.
2. Tjenestemænd, der tidligere har haft ansættelse i Staten (reglementsansatte), skal ikke indgå i beregningerne, idet pensionen til disse udredes af Staten.
3. Det forudsættes, at pensionsalderen er 62 år.
4. Ved beregning af tjenestemændenes forventede levealder skal der anvendes Danmarks Statistik's seneste opgjorte middellevetid, idet der tages højde for den fremtidige forøgelse i middellevetiden. Der tages hensyn til køn og alder. Desuden kan der tages højde for dokumenterede forskelle imellem tjenestemænds levealder og befolkningens generelle levealder. Dokumentationen skal vedlægges.
5. I beregningen forudsættes en realrente på 2 % p.a. Hvis det af beregningstekniske årsager er nødvendigt at anvende en anden sats for realrenten, skal aktuaren skønsmæssigt korrigere opgørelsen, så der tages højde herfor.
6. Der skal i beregningen tages højde for, at tjenestemænd der har haft nedsat tjenestetid indgår tilsvarende nedsat i pensionsalder.
7. Øvrige forhold medtages i beregningen i overensstemmelse med pensionsregulativet af 2008.

Der foretages ingen efterregulering for til- og afgang af tjenestemænd i løbet af året.

3.6 Tillæg for udviklingsomkostninger

Udviklingsomkostninger, der ikke er direkte henført til det enkelte tilbud, indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter, kapitalomkostninger, udgifter til opsparet tjenestemandspension.

3.7 Tillæg for tilsyn

Driftsherren fører det institutionelle tilsyn med egne tilbud samt med de private tilbud, hvor der er indgået driftsoverenskomst.

Omkostningerne ved tilsynet skal indregnes i taksterne. Beregningerne baseres på en opgørelse over personaleforbrug ved løsning af opgaven, tillagt omkostninger ved kørsel, kurser og lignende. Herudover beregnes en standard for omkostninger til husleje, IT mv.

Udgifter vedr. tilsyn må ikke konteres på omkostningsstedet, hvis der beregnes overhead på tilsynet.

Tillæg for tilsyn indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, andel af særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter, kapitalomkostninger og udgifter til opsparet tjenestemandspension.

3.8 Tillæg for dokumentation

Udgifter til dokumentation af kvalitet m.m. herunder bruger- og pårørendeundersøgelser indregnes i taksterne.

Tillæg for dokumentation indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, andel af særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter, kapitalomkostninger og udgifter til opsparet tjenestemandspension.

3.9 Tillæg for administrative fællesudgifter (indirekte udgifter)

De administrative udgifter og indtægter defineres som udgifter, der er budgetteret på konto 6 for det kommunale budget og regnskab og fælles administrative konti på konto 2 og konto 4 for regionerne.

Der er tale om udgifter og indtægter, som typisk ikke henføres og bogføres direkte på den enkelte institution. Der er dog ikke nogen fast defineret grænse mellem udgifter og indtægter, der afholdes på administrative konti og driftskonti.

I de særlige tilfælde, hvor et tilbud har udgifter til opgaver, der sædvanligvis er henført til administration foretages en forholdsmæssig korrektion af procentsatsen. Der kan f.eks. være tale om tilbud, der har egen lønadministration, bogholderi eller lignende.

Derimod skal øvrige direkte og indirekte administrative omkostninger indregnes i taksten. Der kan f.eks. være tale om udgifter til administrativ ledelse, planlægning og budgetlægning, økonomistyring, regnskabsudarbejdelse, løn- og personaleadministration, IT-administration og fælles IT-systemer (f.eks. økonomisystem, lønsystem mv.), politiske organer mv.

Tillæg for administrative nettoudgifter indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, andel af centrale fælles puljer vedrørende flere tilbuds drift, kapitalomkostninger, udgifter til opsparet tjenestemandspension, andel af udgifter til udvikling og tilsyn.

3.9.1 Tillæg for administrative fællesudgifter i Regionen

Regionen har visse særlige administrative opgaver, som ikke påhviler andre udbydere. Region Midtjylland modtager et bloktilskud til dækning af disse udgifter. Opgaverne omfatter blandt andet:

- Bearbejdning af kommunernes årlige redegørelser, udarbejdelse af forslag til rammeaftaler samt opfølgning herpå,
- Koordinerende opgaver i forhold til de mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende tilbud,
- Opgaver i relation til udviklingsrådene og disses årlige redegørelser.

Udgifterne til disse særlige administrative opgaver skal ikke medtages i beregningen af takster.

I henhold til lov om regionernes finansiering og Indenrigs- og Socialministeriets bekendtgørelser skal regionen fordele de administrative udgifter og indtægter på regionens tre opgave-områder: Sundhedsområdet, social- og specialundervisningsområdet samt regional udvikling. Der udarbejdes fordelingsnøgler for generelle og indirekte administrative fællesudgifter for regionen. Den udarbejdede fordelingsnøgle godkendes i Regionsrådet og er genstand for løbende revision. I forbindelse med udarbejdelse af regnskabet for regionerne skal de faktiske administrative omkostninger fordeles efter den aftalte fordelingsnøgle på opgaveområder.

3.9.2 Tillæg for administrative fællesudgifter i kommunen

Kommunerne fordeler sædvanligvis ikke administrative (hovedkonto 6) fællesudgifter ved kommunens ledelse, ejendomsomkostninger IT m.v. til driftsområderne. De samlede fællesudgifter kan derfor ikke umiddelbart udledes af kommunernes bogføring på samme måde som i Regionen.

Den enkelte kommune kan beregne egen overhead for de administrative omkostninger eller vælge den regionale overhead. Vælger kommunen at foretage egen beregning skal opgørelserne dokumenteres og godkendes af revisionen.

4. Betalingsmodeller

Betalingsmodeller angiver de konkrete måder, hvor der afregnes for konkrete ydelser på et tilbud.

Der opereres med følgende betalingsmodeller:

- Traditionel takstbetaling.
- Afregning for tillægsydelser
- Abonnements- eller kontraktbetaling.

Herudover knytter der sig særlige problemstillinger til beregningen af takster for krisecentre og forsorgshjem samt vedrørende almene ældreboliger.

Det er en forudsætning for betalinger mellem to myndigheder, at der indgås en skriftlig betalingsaftale, som indeholder en stillingstagen til basistakster og tillægsydelser.

4.1 Traditionel takstbetaling

Den traditionelle takstbetaling udgør en basistakst for et tilbud opgjort enten som en døgntakst eller dagstakst. Ved beregningen af taksten for tilbuddet anvendes beregningsgrundlaget, jfr. takstbilaget til Rammeaftalen samt den aftalte belægningsprocent.

Belægningsprocenter bør fastsættes ud fra ønsket om, at driftsherren skal have kraftig incitament til at tilpasse kapaciteten ved faldende efterspørgsel. Det er imidlertid også vigtigt, at også efterspørgeren indgår i dialog med driftsherren, hvis der planlægges en større omlægning af efterspørgslen.

Belægningsprocenten aftales årligt ved udarbejdelse af rammeaftalerne. Der kan således aftales forskellige belægningsprocenter for de enkelte områder. De aftalte belægningsprocenter for driftsåret fremgår af rammeaftalens kapitel 5

Belægningsprocenterne omfatter ikke forsorgshjem og krisecentre, jf. nedenstående afsnit 5.2.

Aftale om lavere belægningsprocent: I visse tilfælde er der en særlig usikkerhed omkring belægningsprocenten, hvorfor der kan aftales afvigelser fra ovenstående belægningsprocenter. Ved igangsætning af nye tilbud kan der være en særlig risiko. Det samme gælder for tilbud, som fungerer som akut-tilbud, Der kan her aftales en lavere belægningsprocent.

Abonnementsbetaling: Tilbud/ydelser hvor der kræves en fast kapacitet, men hvor efterspørgslen i sagens natur kan svinge en del, kan der aftales en abonnementsbetaling, jf. afsnit 4.4.

Basistaksten beregnes som:

- **Tilbuddets samlede nettoomkostninger opdelt på takstgrupper, jf. hovedoversigt 3.1./ (den forudsatte belægningsprocent for tilbuddet * normerede pladser) / 365.**
- **Eksempel:** tilbuddet har samlede nettoomkostninger på 95 mio. kr., 100 normerede døgnpladser og en forudsat belægningsprocent på 98. **Taksten kan beregnes til 95 mio. kr. / (0,98*100) / 365 = 2.656 kr. pr. døgn**

Hvis en borger ikke udnytter et tilbud fuldt ud, eller har behov for ekstra støtte, kan der aftales en procentvis indskrivning. Hvis en borger f.eks. udnytter et dagtilbud 3 ud af 5 åbningdage, kan indskrivningen aftales til 60 % af den fulde basistakst. Differentieret indskrivningsprocent bør dog kun anvendes i helt særlige tilfælde.

4.2 Særlige problemstillinger omkring forsorgshjem og krisecentre

Forsorgshjem og krisecentre har boformer, der skal kunne modtage brugerne akut. I henhold til serviceloven har forstanderen ret til at optage personer i boformerne, og brugerne har ret til at henvende sig af egen drift. Der skal reelt være pladser til rådighed, når brugere henvender sig akut.

Herudover er der tekniske problemer omkring fastsættelse af belægningsprocenten, idet det er ikke alle brugere der har et cpr-nummer eller ønsker at oplyse dette. Endvidere er det ikke alle brugere, der har en handlekommune (f.eks. udlændinge).

Det er overvejet, om der skal fastsættes en form for abonnementsbetaling for forsorgshjem og krisecentre. Abonnementsbetalingen virker som en aftalt udgiftsfordeling mellem brugerkommunerne. Dette vil dog medføre andre problemstillinger. For det første er der mange brugere fra kommuner i andre regioner, som vanskeligt kan indregnes i abonnementsbetalingen. For det andet er der store variationer i den enkelte kommunes forbrug fra år til år, som vanskeliggør en objektiv fordelingsnøgle ved fastsættelse af abonnementet (befolkningstal er næppe anvendelig, da langt de fleste brugere kommer fra kommuner med større byer). For det tredje viser erfaringerne, at belægningsprocenten er rimelig stabil fra år til år.

Derfor fastsættes belægningsprocenten som gennemsnittet af belægningsprocenten for det enkelte tilbud to og tre år forud for beregningsåret. Ved takstberegningen for 2011 er det således gennemsnittet for belægningsprocenten for 2008 og 2009. Det er dog aftalt, at denne ikke kan overstige 100 %.

Erfaringsmæssigt er det meget få brugere, der ikke ønsker at oplyse cpr-nummer til brug for administrationen og afregningen med betalingskommunen. Hvis en bruger ønsker at forblive anonym, kan der fremsendes en anonym regning til betalingskommunen under forudsætning af, at revisionen påtegner regnskabet.

Takstgruppen følger nøje udviklingen i ovennævnte forudsætninger for at vurdere behovet for justeringer af regelsættet.

4.3 Særlige problemstillinger omkring almene ældreboliger

Tilbud med regionalt leverandøransvar, som er etableret efter ældreboliglovgivningen, indgår i den årlige rammeaftale. Dette gælder også kommunalt overtagne tilbud.

Ved regionalt eller kommunalt drevne tilbud efter ældreboliglovgivningen skal udgifter til vedligeholdelse, fornyelse af tekniske installationer samt omkostninger til administrationen enten indregnes i taksten eller i huslejen.

Dette er en forskel fra almene ældreboliger, der drives af boligforeninger eller selvejende institutioner, hvor tilsvarende omkostninger afholdes over huslejen. Disse retningslinier er nærmere beskrevet i bekendtgørelsen om rammeaftaler § 9 og § 14.

4.4 Særlige problemstillinger omkring ambulante ydelser og rådgivningsydelser på kommunikationsområdet, misbrugsområdet og rådgivningsydelser

Der er mulighed for at køber og sælger kan indgå abonnementsaftaler på en række særlige områder. Formålet er at sikre en rationel økonomisk drift og samtidig fastholde et ønske om at fastholde en bestemt kapacitet og fagligt beredskab af hensyn til den enkelte kommunes forsynings sikkerhed.

For specialrådgivning, kommunikationsområdet, hjælpemidler samt ambulante behandling af misbrugere er der ikke samme mulighed for at opgøre budget og forbrug i antal pladser og fastsatte takster. Der er typisk tale om mange forskellige typer af ydelser, og hvor omfanget af indsatsen varierer betydeligt fra sag til sag. Betalingen kan her tilrettelægges hensigtsmæssigt i abonnementsordninger. Abonnementsordninger indgås skriftligt mellem den enkelte driftsherre og køberen af ydelserne.

4.5 Prisfastsættelse af tillægsydelser m.v.

Taksterne beregnes normalt som et gennemsnit for den ydelsespakke, der gælder for takstgruppen. Denne standardtakst kan imidlertid i helt særlige tilfælde erstattes af individuelt beregnede takster. Dette kan ske i form af tillægstakster, procentregulering af standardtaksten eller som helt individuelt beregnede projekttakster.

Takstgruppen følger udviklingen i anvendelse af tillægsydelser.

Tillægstakster.

Tilbuddenes basisydelser vil typisk dække brugerens behov, men der være brug for at tilrettelægge en mere individuel og differentieret indsats. Hvis der således er tale om ledsagerordning, ekstra pædagogisk støtte, ekstra fysioterapi eller ergoterapi eller eventuelt særlige rådgivningsydelser, som ikke er en del af ydelsespakken i takstgruppen, så kan der opkræves en tillægstakst.

Optrækning af tillægstakst forudsætter, at udgifterne til den pågældende ledsagerordning, ekstra pædagogisk støtte, ekstra fysioterapi eller ergoterapi ikke er indeholdt i tilbuddenes almindelige budget, men kun kan leveres ved anskaffelse af ekstra personale mv.

Der beregnes faste timetakster for disse tillægsydelser, som baseres på de direkte omkostninger samt andele af de indirekte omkostninger. Endvidere fastsættes timetaksten ud fra forudsætninger om Bruger Tids Procent (BTP-tiden). Omfanget af indsatsen aftales individuelt mellem den myndighed, der leverer ydelsen og handlekommunen.

Rådgivningsydelser vil i mindre omfang indgå i den almindelige takst i forbindelse med ind- og udskrivning. Der foretages særskilt omkostningsberegning for rådgivningsydelser af mere generel karakter.

Rådgivningsydelse kan afregnes efter timetakster. Imidlertid kan det være hensigtsmæssigt, at omkostningerne til rådgivningsydelse afregnes som en kontraktsum eller abonnementsydelse. Der kan f.eks. være tale om kontraktudgifter til VISO eller abonnementsydelse som småbørnsrådgivningen. Der anvendes tilsvarende beregningsmodel for fastsættelse af takster i kommunale bofællesskaber, der ikke er omfattet af rammeaftalen.

Det er aftalt, at der skal udvises tilbageholdenhed med tillægsydelse. Der er udarbejdet et notat - Vejledende priser på tillægsydelse indeholdt i Rammeaftale 2009 - med vejledende priser for tillægsydelse. Notatet kan findes på Socialportalen.

I den årlige opgørelse af, om der er over- eller underskud på taksterne skal indtægterne fra tillægstakster oplyses særskilt.

Procentvis regulering af standardtaksten.

I stedet for at afregne de aftalte ekstraydelse som tillægstakst, kan det aftales at der anvendes en procentvis regulering af standardtaksten. Det skal imidlertid understreges, at der alene er tale om en anden afregningsform. Ligesom for tillægsydelse er det en forudsætning, at den ekstra betaling udover standardtaksten dækker nogle konkret aftalte ekstraydelse, som ikke er en del af ydelsepakken i takstgruppen.

I beregningen af, hvilken procentregulering, der anvendes skal man være opmærksom på, at driftsherrens omkostning til bygningsdrift, administration, udvikling osv. allerede er dækket af standardtaksten. Derfor er hele taktindtægten udover de 100 % til dækning af de direkte driftsomkostning i tillægsydelse.

I den årlige opgørelse af, om der er over- eller underskud på taksterne skal det oplyses særskilt, i hvor stort omfang, der er anvendt procentvis regulering af taksten.

Projekttakster.

I enkelte tilfælde sammensættes helt individuelle tilbud, som er skræddersyet efter den enkelte borger særlige behov. I nogle tilfælde kan det være tilbud, der oprettes uden særlig tilknytning til et eksisterende tilbud (sommerhusløsninger), mens det i andre tilfælde kan være projektpladser indenfor de fysiske rammer af et eksisterende tilbud.

En projekttakst beregnes ud fra de direkte udgifter i den aftalte ydelsepakke. I takstberegningen indregnes der ikke bidrag til udvikling, administration, tilsyn mv, idet disse omkostning må forudsættes allerede at være dækket af takstbidrag på de øvrige takster. Derimod kan der i visse tilfælde være brug for at medtage bidrag til tjenestemandspension og til afskrivning og forrentning af bygninger, hvis disse ikke allerede er finansieret af de øvrige takstindtægter.

I den årlige opgørelse af, om der er over- eller underskud på taksterne skal også indeholde oplysninger om takstindtægter fra projekttakster.

5. Regulering for over- eller underskud

Efter lov om regionernes finansiering skal overskud eller underskud på de sociale tilbud eller tilbud om specialundervisning modregnes i taksterne 2 år efter. Området skal hvile i sig selv. Efter denne aftale skal de kommunalt drevne tilbud håndteres på samme måde.

Der er endvidere enighed om, at det enkelte tilbud bør sikres incitamentet til rationel driftsvaretagelse, hvorfor overskud eller underskud i det enkelte tilbud som udgangspunkt bør overføres til efterfølgende budgetår.

I forbindelse med de årlige rammeaftaler aftales en procentsats for overførsel af overskud eller underskud for de enkelte tilbud. Reguleringer af denne art indarbejdes i tillægsbevillinger, således at der ikke opstår regnskabsmæssige overskud eller underskud ved mindre forskydninger mellem budgetteret og faktisk forbrug mellem to regnskabsår.

Overskud og underskud, som ligger ud over den aftalte procentsats, udlignes på tværs af tilbuddene inden for følgende hovedmålgrupper:

- Specialundervisning/kommunikation
- Sociale tilbud til børn og unge med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt sikrede institutioner
- Sociale tilbud til voksne med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt personer med særlige sociale problemer
- Sociale tilbud til personer med sindslidelse
- Forsorgshjem
- Kvindekrisecentret
- Misbrugere

Er det ikke muligt, at udligne overskud og underskud, som ligger ud over den aftalte procentsats, på tværs af tilbuddene indenfor målgrupperne i egen organisation, skal der foretages en efterregulering af taksterne 2 år efter. Efterreguleringen slår således igennem for de personer, som måtte være indskrevet i tilbuddet 2 år efter forekomsten af selve over- eller underskuddet.

Den del af et over- eller underskud, som ikke indregnes i taksten 2 år efter (fordi det er mindre end 5 %), skal i stedet indgå i opgørelsen af over- og underskud i det følgende driftsår. Driftsherren kan dog vælge at udligne et over- eller underskud allerede i det følgende år og dermed undgå reguleringer i taksten to år efter. For underskud udover 5 % kan dette ske ved at tilbuddene pålægges besparelser, så underskuddet udlignes af et tilsvarende overskud i det efterfølgende år. For overskud udover 5 % kan udligningen ske ved at driftsherren betaler en del af takstindtægten tilbage til køberkommunen (opgjort pr. CPR-nr.) og derved umiddelbart reducerer overskuddet. Dette er ikke gældende for pladser der er objektivt finansierede.

Takstgruppen har udarbejdet en vejledning med nærmere retningslinjer for efterregulering af over- eller underskud. Vejledningen findes på socialportalen. ([Link](#))

6. Betalingsforhold

For at sikre fleksibilitet og dokumentation ved køb af pladser mellem myndigheder skal der indgås en skriftlig visitations og betalingsaftale mellem køber og sælger. På sigt skal der etableres en elektronisk løsning, som indebærer, at denne procedure ikke kræver ekstra ressourcer.

I tilfælde af revisitation og deraf større ændringer i betalingen, bør den enkelte handlekommune inddrage betalingskommunen.

Betalingsaftalen skal indeholde alle nødvendige detailoplysninger til brug for afregningen. Der lægges vægt på, at betalingsaftalen tilpasses således at den kan anvendes ved indberetning til det eller de afregningssystemer kommunen og Regionen anvender.

Betalingsaftalen skal således som minimum omfatte:

- information om hvem der er handlekommune samt hvem der er betalingskommune,
- information om hvem der er leverandør,
- oversigt over de enkelte ydelser, herunder bevillingsparagraf, der indgår i tilbuddet,
- bevillingsomfanget for de enkelte ydelser,
- startdato og priser for de enkelte ydelser,
- opsigelsesvarsel.

Ændringer i et aftalt tilbud indgås ligeledes skriftlig

Betalingsaftalen indgås mellem handlekommunen og driftsherren. I de tilfælde der er anden betalingskommune skal denne myndighed afregne efter den indgåede betalingsaftale.

Takstgruppen har udarbejdet en beskrivelse af processen i forbindelse med indgåelse af matchnings- og betalingsaftaler, herunder også principper for ind- og udskrivning. Beskrivelserne heraf findes på Socialportalen og viser der sig behov for afdækning af nye problemstillinger opdateres materialet løbende.

Afregningsproceduren

Driftsherren sender månedlige afregninger til betalingskommunerne. Fristen for betaling fastsættes til minimum 14 dage.

Med hensyn til abonnementsordninger og objektive pladser kan Region Midtjylland sende halvårslige afregninger til betalingskommunerne.

Betalingskommunen kan ikke regulere i den fremsendte regning. Regningen betales uanset enighed om regningens størrelse eller øvrige betalingsforhold. Er der uenighed om regning meddeles dette driftsherren, hvorefter det er driftsherren, der skal foretage de nødvendige berigtigelser i den kommende afregning. Fejlagtigt betalte beløb refunderes altså efterfølgende. Dette princip er nødvendigt, hvis afregningssystemerne skal fungere effektivt.

Opsigelsesvarsel

Opsigelsesvarslet er løbende måned plus én måned, dette gælder også ved dødsfald. Dette er dog kun under forudsætning af, at pladsen ikke er solgt til anden side, og at leverandøren har omkostninger forbundet med pladsen i opsigelsesperioden.

Takstgruppen har udarbejdet en vejledning omkring opsigelsesvarslet som kan findes på Socialportalen.